

worden, of men hen al dan niet vergiffenis kon schenken. In een aantal gevallen bleek dat niet te kunnen ²⁰).

Als men geneigd is het toppunt van konservatieve reactie te zien in het feit, dat in de Kerkelijke Staat na de val van Napoleon de door de Fransen ingevoerde straatverlichting weer verwijderd werd, dan moet de primeur daarvan niet aan de pauselijke bestuursambtenaren van 1813 worden toegekend, maar aan het Rotterdamse stadsbestuur van 1788. Dit besloot namelijk op 31 januari de lantarens met *réverbères* – een Franse vinding – die indertijd door toedoen van de energieke Elzevier bij wijze van proef langs de zuidzijde van het Haringvliet waren geplaatst, weer op te ruimen. Aangezien de lantarens goed voldeden ²¹), kan er slechts een politiek motief voor dit besluit worden verondersteld.

Bij dat officiële repressieve beleid kwamen dan nog de molestaties, vernielingen en plunderingen door 'het gemeen'. Die veroorzaakten begrijpelijkerwijs de meeste angst bij de voormalige patriotten. Baelde maakt er herhaaldelijk melding van. Vooral rond de jaarwisseling 1787/1788 heerste er een complete straatterreur, zodat het garnizoen meermalen moest ingrijpen en bovendien versterking nodig had. Permanent moest er gepatrouilleerd worden bij het afvaren van de schuiten naar Antwerpen, waarmee vluchtende patriotten een goed heenkomen zochten. Op 18 januari ontstond er een geweldige volksoploop voor het huis van Elzevier, waar alle ramen werden ingeslagen. Ook de volgende dagen bleef het daar rumoerig.

Eerst met het amnestieplakkaat van 15 februari 1788 keerde de rust in de stad geleidelijk terug, hoewel Baelde niet nalaat fijntjes op te merken, dat ook de gearresteerde glazensmijters profiteerden van de amnestie. Toch laaide de volkswoede bij tijd en gelegenheid telkens weer op. Zo b.v. op 8 april 1788, toen het stadhouderlijk gezin een onverwacht bezoek bracht aan de Admiraliteit, waar een nieuw oorlogsschip van 76 stukken te water werd gelaten. Opnieuw werden er ramen ingegooid en moesten militairen de menigte verspreiden. Het valt dus te begrijpen, dat mensen als Baelde in 1790 met vrees het bezoek van de stadhouderlijke familie en haar gasten tegemoet zagen. Die vrees bleek tot hun opluchting overbodig. De revanchistische stemming was in de loop van drie jaren ietwat bekoeld. Hoewel het enthousiasme waarmee het gezelschap werd ontvangen, groot was, sloeg het niet meer om in